

Skriftligt spörsmål SS 281/2026 rd

Henrik Wickström sv m.fl.

Skriftligt spörsmål om multilokalitet, fritidsboende och kommunernas finansiering

Till riksdagens talman

Coronapandemin förändrade finländarnas vardag och arbetsliv i grunden. Distansarbete blev för många en nödvändighet, och efter pandemin har det etablerat sig som en bestående del av arbetslivet. Samtidigt äger många finländare en fritidsbostad, och möjligheten att arbeta på distans har gjort att allt fler tillbringar längre perioder på sina fritidsorter än tidigare.

Finländarna är därmed inte längre lika starkt bundna till sin hemort som tidigare. Tack vare digitalisering, fungerande kommunikationer och förbättrad service är det i dag möjligt att vistas betydligt längre tider på fritidsbostaden än endast under sommar- och semesterperioder. Detta fenomen är inte nytt. År 2018 färdigställde finansministeriet en utredning om möjligheterna att införa ett system med dubbelt kommunmedlemskap i Finland. Modellen skulle innebära att en person är registrerad i två kommuner: en huvudsaklig hemkommun och en sekundär kommun där personen vistas regelbundet, exempelvis på grund av fritidsboende.

Utredningen konstaterade att en sådan lösning är svår att genomföra bland annat på grund av grundlagsrelaterade frågor, eftersom hemkommunen är kopplad till exempelvis rösträtt och beskattning.

Sedan utredningen genomfördes har samhället förändrats avsevärt. Multilokaliteten har ökat och blivit en alltmer permanent del av människors vardag. Detta är i många avseenden en positiv utveckling, men den medför också utmaningar för de kommuner som har ett stort antal fritidsboende. Kommunerna behöver ordna service och infrastruktur för betydligt fler människor än vad det officiella invånarantalet visar. Samtidigt varierar utfallet av de tillägg som beaktar skärgårdsförhållanden inom statsandelssystemet mellan kommuner med stora mängder fritidsboende.

Skillnaderna i kommunalskattesatser mellan olika kommuner kan dessutom skapa incitament att förbli skriven i en kommun med lägre skattesats trots att en betydande del av året tillbringas i en annan kommun. I Nyland uppgår kommunalskattesatsen exempelvis till 5,3 procent i Helsingfors medan den i Raseborg är 9,3 procent. Detta kan leda till situationer där en person tillbringar en stor del av sin tid i Raseborg men fortsättningsvis är skriven i Helsingfors.

Eftersom multilokaliteten blivit en bestående del av samhället finns det skäl att utveckla systemen i enlighet med denna utveckling. Ett alternativ vore att utreda möjligheten att införa ett digitalt

Skriftligt spörsmål SS 281/2026 rd

kommunmedlemskap, inspirerat av lösningar som utvecklats i Estland. Personer som äger eller regelbundet använder en fritidsbostad i en annan kommun kunde registreras som digitala kommunmedlemmar där. Uppgifter om sådana kommunmedlemmar kunde användas som underlag vid planeringen av service och eventuellt även beaktas i finansieringen av kommunerna.

På många orter, exempelvis i Västnyland, mångdubblas invånarantalet under sommarmånaderna. Trots detta beaktas den faktiska befolkningen inte alltid tillräckligt i planeringen av service eller i fördelningen av resurser. Ett alternativ kunde också vara att undersöka möjligheterna att rikta en mindre del av kommunalskatten eller statsandelarna till den kommun där personen huvudsakligen vistas som fritidsboende. Tidigare har liknande modeller dock bedömts möta grundlagsmässiga utmaningar, speciellt just kring kommunalskatten. Tanken är att totalskattegraden inte skulle höjas.

Kommuner med ett stort antal fritidsboende har ofta betydande kostnader för service, infrastruktur och beredskap utan att fullt ut kompenseras för dessa genom nuvarande finansieringssystem. Ett bättre beaktande av multilokalitet kunde stärka kommunernas möjligheter att upprätthålla service, förbättra det lokala näringslivets verksamhetsförutsättningar och öka den regionala livskraften.

Som exempel har Ingå kommun i år meddelat att bussförbindelsen till Barösund måste dras in av ekonomiska skäl. Förbindelsen har varit viktig speciellt för fritidsboende, men kommunens ekonomiska resurser har inte räckt till för att upprätthålla servicen.

Det är inte heller långsiktigt hållbart att personer kan tillbringa en stor del av året på en ort utan att kommunens finansiering eller planering fullt ut återspeglar den faktiska användningen av service och infrastruktur. Särskilt i Nyland är skillnaderna mellan kommunerna betydande. Många fritidsboende är dessutom beredda att engagera sig aktivt i lokalsamhället på sin fritidsort. Ett system med digitalt kommunmedlemskap kunde ytterligare stärka denna utveckling eftersom då kunde just vården planeras bättre ur det verkliga behovet.

Med hänvisning till 27 § i riksdagens arbetsordning ställer vi följande spörsmål till den minister som saken gäller:

Avser finansministeriet att utreda vilka effekter den ökande multilokaliteten har på kommunernas ekonomi, serviceproduktion och finansiering i Finland,

avser finansministeriet att utreda möjligheterna att införa ett system för digitalt kommunmedlemskap i Finland, inspirerat av motsvarande lösningar i Estland, och

avser finansministeriet att granska hur statsandelssystemet eller andra finansieringsmekanismer kunde utvecklas för att bättre beakta kommuner med ett stort antal fritidsboende och därigenom stärka deras ekonomiska förutsättningar utan att den totala skattebördan för fritidsboende ökar?

Skriftligt spörsmål SS 281/2026 rd

Helsingfors 22.6.2026

Henrik Wickström sv
Johan Kvarnström sd